

نام خلیج فارس در اسناد و نوشته‌های جغرافیای یونان و ایران قبل از میلاد

تدوین کننده گان:

۱- مهندس محمد علی رجائی، مدرس گروه جغرافیای دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری

۲- دکتر پروانه زیویار مدیر و عضو هیأت علمی گروه جغرافیای انسانی و طبیعی دانشگاه آزاد اسلامی

واحد شهر ری

مقدمه:

مطالعه ارزنده چگونگی مسیر تکامل فرضیات جغرافیایی از کشورها و ملت‌ها در طول تاریخ و کیفیت پیدایش و شکل‌یابی و اسامی جغرافیایی برای احیاء کردن حقایق اصلی و استوار ساختن بنیادها و نهادهای فرهنگی و پیوندهای میهنی مردم با سرزمین و نگهداری از آنها در قالب دانشی به نام جغرافیای تاریخی مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. حدود جغرافیای بحر فارس یا خلیج فارس از یک طرف گویای قسمت‌های مهمی از شرایط محیطی منطقه‌ای و از طرف دیگر تقویت‌کننده روح کشور (ملت) است. در این مقاله سعی می‌گردد که سرگذشت و پیشینه شکل‌گیری نام خلیج فارس از ابتدا تا سال اول میلادی از دیدگاه جغرافیدانان یونانی و ایرانی مورد بررسی و مطالعه قرارگیرد.

تحقیقات کمی و کیفی

با توجه به اصرار فراوان بعضی از سیاستمداران عرب و غیر عرب و رسانه‌های همگانی خارجی و عربی جهت نامیدن خلیج عربی به جای خلیج فارس، ایرانیان چند اثر علمی و تحقیقی ارزنده‌ای را در این زمینه منتشر کرده‌اند. در حقیقت، هدف از انتشار چند اثر علمی یاد شده از نظر کمی و کیفی این بود که انکار کنندگان نور خورشید را از سایه بیرون کشانده و در زیر درخشش و سوزش نور خورشید رها سازند تا دیگران نتوانند آن درخشش لرزان را انکار کنند. «اطلس خلیج فارس» منتشر شده از سوی مؤسسه جغرافیایی سحاب سال ۱۳۵۲ که از نظر کیفی حاوی صدها نقشه قدیم و جدید

دال بر فارسی بودن نام خلیج فارس بوده، «مجموعه پژوهشی جغرافیای تاریخی خلیج فارس»، که از طرف دانشگاه تهران توسط دکتر مجتهد زاده در سال ۱۳۵۲ که حاوی یک سلسله اسناد و مدارک مکتوب بوده، «اطلس عربی خلیج فارس» توسط وزارت اطلاعات و جهانگردی در سال ۱۳۵۶ تألیف دکتر مجتهد زاده، «نام خلیج فارس در درازای تاریخ»، «کشورها و مرزها» جلد دوم کتاب اسناد فارسی و عربی و ترکی خلیج فارس و ده‌ها اثر دیگر را می‌توان از نظر کمی و کیفی مورد بررسی قرار داد. اهمیت بررسی این مطالب بیشتر از آن جهت است که کیفیت اینگونه فرضیات در تکوین مشخصات و خصوصیات جغرافیایی این منطقه سخت مؤثر بوده و آن را استحکام می‌بخشد.

چکیده

در ژئواستراتژیک منطقه آن چه فلات ایران را از شبه جزیره عربستان جدا می‌کند، خلیج فارس، یا دریای پارس است که نام آن ریشه در تاریخ دارد. خلیج فارس از ابتدا تاریخ نوشته بشری، دریایی در داخل سرزمین بوده و شرق، غرب، شمال و جنوب آن به ایران تعلق داشته است و به همین دلیل نام آن دریای پارس بوده است. و تنها حکومتی که از ۲۵۰۰ سال پیش در این منطقه تشکیل شده بود، ایرانیان می‌باشند. مورخان و محققان و جغرافیدانان خارجی قبل از میلاد مانند هرودت، نئارخوس، استرابون، کورسیوس رومی، بطلمیوس، اراتوستن و چند نفر دیگر در مطالب، نوشته‌ها، اسناد و نقشه‌های خود از خلیج فارس یا دریای پارس یاد کرده اند. امروزه با توسعه معلومات جغرافیایی، نوشته‌ها همراه با چاپ نقشه‌های بسیار با زبان‌های مختلف، ترکیب خلیج فارس مورد استعمال جهانی پیدا کرده است و هر زمان با اندک تغییری در تقدم و تاخر اجزای ترکیب، جای دارد. سومین همایش نام‌های جغرافیایی انگیزه و تهیه این مقاله را موجب گردید که با اسناد، مدارک تاریخی مربوط به خلیج فارس در منابع و آثار دانشمندان یونانی و ایرانی قبل از میلاد، نام خلیج فارس، مورد بررسی قرار می‌گیرد. امید است واقعیت و حقوق اصلی ایران در مورد این نام مشخص گردد.

نام خلیج فارس از دیدگاه ایرانیان باستان

دریای پارس در اوستا

در بندهشتم بندهش^۱ (دریاها) در «اوستا» از دریاهای مرز ایران چنین نام می‌رود «سه دریای شور مایه‌ور است که «پویتیک» و، «کمرود» و، «سیاه‌بن» نام دارند که «پویتیک» یا همان دریای پارس از همه بزرگتر است که در آن آبخاست و آبکاست هست یعنی همان جزر و مد^۲. و این یکی از بزرگترین شگفتی‌های گفتار ما است. زیرا نشان می‌دهد ایرانیان باستان از جزر و مد آگاه بوده‌اند و از آن برای راندن کشتی‌ها در هنگام آبخاست بهره می‌برده‌اند. این سخن وقتی ارزش پیدا می‌کند که جزر و مد در دریاهای آزاد روی می‌دهد نه در دریاهای و دریاچه‌های بسته و کوچک، چون دریای «پوی تیک» در کنار مرز ایران است و به دریای «ستویس»^۳ و از آنجا به «فراخکوت»^۴ راه دارد. همین دریای پارس است که از هنگام هخامنشیان بنام، پارسیان، پارس نامیده شد. اما تا این زمان در نوشته‌های پهلوی و نامه‌های دینی و فرهنگی همان نام پویی تیک را دارد.

پیش از آنکه آریایی‌های ایرانی بر فلات ایران تسلط پیدا کنند، آشوریان این دریا را در کتیبه‌های خود بنام نارموتو **Narmaarratu**^۵ که به معنی «رود تلخ» است یاد کرده‌اند و این کهنه‌ترین نامی است که از خلیج فارس به جای مانده است.

خلیج فارس از ابتدای تاریخ نوشته شده بشری دریایی در داخل سرزمین ایران بود و شرق، غرب و شمال و جنوب آن به ایران تعلق داشت به همین دلیل نام آن خلیج فارس بوده است. به عبارت دیگر ایران تنها حکومتی بود که از ۲۵۰۰ سال پیش در این منطقه تشکیل شد و برای صدها سال اکثریت

۱- متن پهلوی

۲- جنیدی، فریدون، دریای پارس در اوستا و نوشته‌های پهلوی و شاهنامه، ماهنامه ایران مهر، شماره ۱۰ و ۹ و ۱۳۸۳.

۳- در پهلوی به اقیانوس هند گفته می‌شد.

۴- دریاهای به هم پیوسته بعد از اقیانوس هند

۵- Atlas Historique I, antique, Carte II, PRESSES Universitaire paris ۱۹۵۵

جمعیت این منطقه را ایرانیان تشکیل می دادند و عرب ها فقط از قرن دوم مسیحی بود که به طرف خلیج فارس مهاجرت کردند^۱.

برخی از ایرانیان، همانند برخی دیگر از مردمان گیتی، بر این گمان هستند که نام دریای جداکننده فلات ایران از شبه جزیره عربستان، نخست « دریای فارس» بوده و این نام بعدها به «خلیج فارس» دگرگون شد. این گمان درست نیست. هر دو نام از دورترین روزگاران تاریخی وجود داشته و همزمان در دو تمدن بزرگ ایرانی و یونانی مورد استفاده قرار داشتند.

ایرانیان در روزگار هخامنشی این دریا را «پارسا دریا» (**Parsa Draya**) یا دریای پارس می خواندند، و یونانیان آن را «سینوس پرسیکوس» (**Sinus Parsrcus**) یا خلیج فارس نام دادند. پارسا دریای ایرانی بعدها به روم رفت و به گونه ماره پرسیکوم (**Ma Persicum**) درآمد. ایرانیان عصر هخامنشی بر این گمان بودند که آب های درون گیتی شامل دو دریا می شود. دریای پارس و دریای باختر (روم). در حالی که همانطور که گفته شد. یونانیان باستان آب های درونی گیتی را چهارگانه می دانستند در راستای این باور که آب های گیتی دو گانه هستند، هخامنشیان استراتژی ایجاد ارتباط زمینی و دریای میان این دو دریای گیتی را پی ریزی کردند. جاده شاهنشاهی از شوش در نزدیکی خلیج فارس وبه سارد در اژه که به مدیترانه می پیوندند، ساخته شد.

از هنگام تأسیس امپراتوری هخامنشی در ایران در سال ۵۵۹ قبل از میلاد ، « امنیت و ثبات » منطقه خلیج فارس را در دولت ایران در قالب طرح و یا (صلح و ثبات ایرانی) برقرار می کرده است . با توجه به فقدان هر گونه دولت مستقل دیگری در خلیج فارس حاکمیت مطلق ایران ، نظم و قانون ایرانی بر « دریاچه داخلی » اش حکمفرما بوده است در این دوران ، مطابق اسناد تاریخی ، داریوش کبیر به فرمانده نیروی دریایی خود ، سکیلاس ، دستور انجام دادن سفر اکتشافی و نظامی در سواحل دریاچه داخلی ایران و دریا های اطراف آن را می دهد ؛ امری که منجر به حفر افتخار آفرین « طرعه

۱- مجتهد زاده ، پیروز ، سخنرانی در همایش انجمن علمی جغرافیای دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری ، تحت عنوان تحول در مفهوم ژئوپلیتیک در قرن ۲۱ تا تاکید بر تحولات خاورمیانه ، مورخ ۲۹ آذر ۱۳۸۲

داریوش « در سال ۵۱۷ قبل از میلاد ما بین دریای سرخ و رودخانه نیل به منظور توسعه ارتباط دریایی و تجاری میان دریاها و مناطق همجوار می گردد ^۱.

در کتیبه ای که از داریوش بزرگ در تنگه سوئز یافته اند در عبارت «درایه تیه هچاپارسا آئی تی hacha parsa aily Draya tya یعنی «دریایی که از پارس می رود» (یا سر می گیرد) ناچار منظور از دریای پارس همان خلیج فارس است. در زمان ساسانیان نیز این خلیج را دریای پارس می گفتند ^۲. بدین امر ایرانیان در آن روزگار خلیج فارس را پارس دریا می نامیدند. این گفته به روشنی نشان می دهد که ایرانیان روزگار هخامنشی دریای سرخ را ادامه پارس می شناختند.

نام خلیج فارس از دیدگاه دانشمندان یونانی

قدیمی ترین قومی که مطالعه زمین را به طور جدی آغاز کردند، بابلی ها بودند و آنان در آثاری از ۲۵۰۰ سال پیش بر جای نهادند، زمین را صفحه مسطحی فرض کرده اند، محاط در رودخانه آب شور (خلیج فارس) که آشوریان آن را «نارمرتو» **Nar marratu** می نامیدند. دلیل چنین تصویری، محدودیت اطلاعات جغرافیایی آنان بود که جهان را عبارت از «سرزمین های واقع در اطراف بابل و ما بین رود نیل و شط دجله» می دانستند و از دریاها، خلیج فارس را می شناختند که در مجاور آن سرزمین واقع بود ^۳. پس از بابلی ها، علمای جغرافیایونیس یونان قدیم که آثار آنان در واقع مبنای پیدایش آثار بزرگ علمی در شرق و غرب عالم محسوب می شود. جهان را عبارت از خشکی مستطیل شکلی از سه قاره اروپا، آفریقا و آسیا فرض کردند.

چهار دریای خلیج روم دریای متوسط یا مدیترانه امروزی، دریای خزر، خلیج عربی (دریای سرخ امروزی) و خلیج فارس است که یونانیان در تصمیمات خود به آن اشاره کرده اند که از دریای بزرگ کناری منشعب می شود. چنین تقسیمات جغرافیایی در آثار بسیاری از دانشمندان بزرگ یونانی قبل از

۱- طباطبائی، سید محمد، خلیج همیشه فارس، روزنامه همشهری، ویژه نامه دیپلمات، شماره ۳۶، ۱۳۸۳. ص ۲

۲-Marquart . Eranshahr etl , Bertin , ۱۹۰۱.

۳- مجتهد زاده، پیروز، نام خلیج فارس در درازای تاریخ، مرکز مطالعات و تحقیقات دفاعی نیروی دریایی بوده، تهران، ۱۳۸۳، ص ۶۷

میلاد وجود دارد. از آن جمله در آثار طالس ملطی (**Thales of Melitus**) که حدود سال های ۸۴۶ تا ۶۴ قبل از میلاد زندگی می کرد. آناکسی ماندرا که در سال های ۵۴۶ تا ۶۱۲ قبل از میلاد می زیست. کوسماس ایندیکوپلستین (**cosmas Indicopleotes**) ۵۳۰ سال قبل از میلاد، هکاتوس (**Hecatous**) ۵۰۰ سال قبل از میلاد می توان این تقسیم بندی و نام ها را مشاهده کرد. در این نقشه ها علاوه بر اقیانوس جهانی و چهار دریای منشعب شده از آنکه با اندک تغییر نسبت به نقشه کوسماس ترسیم شده است. با نمایش دو جزیره بریتانیا و ایرلند و سلسله جبال آسیایی (آنتی توردس) در واقع مرحله تکامل یافته تری را در تقسیمات جغرافیایی سطح زمین و کار ترسیم مدلل می سازد.

هرودت مورخ یونانی در گذشته در ۴۲۵ پ. م اقیانوسی را که در جنوب غربی آسیاست، از دریای سرخ گرفته تا دهانه هندوستان (اریتره) «اری تروس» (**Erythros**) یعنی دریای سرخ می خواند. و این تسمیه به مناسبت رنگ خاک آن سواحل است که متمایل به سرخی است^۱. پیداست که هرودت که خلیج فارس را درست نمی شناخته. از این جهت از آن نامی نبرده و به همان نام مبهم اریتره که اعم از اقیانوس هند و دریای عمان و خلیج فارس است، اکتفا کرده است.

مورخ دیگ یونانی فالویوس آریانوس (**flavius Amianus**) که در سده دوم میلادی می زیست، در کتاب معروف خود «آنا بازیس» یا «تاریخ سفرهای جنگی اسکندر» ضمن شرح بحر پیمایی نه آرخوس (**Nearchus**) که به امر اسکندر مأموریت یافته بود از رود سند به دریای عمان و خلیج فارس بگذرد و به مصب فرات داخل شود، نام این خلیج را «پرسیکون کارتاس» **Persikonkartas** نوشته که ترجمه تحت اللفظی آن «خلیج فارس» است^۲.

استرابون (**Strabon**) جغرافیدان نامی یونانی که در نیمه آخر یک قرن قبل و نیمه اول یک قرن بعد از میلاد می زیست، مکرر همین نام را در جغرافیای خود در مورد خلیج فارس به کار برده است و

۱- تاریخ هرودوت، کتاب چهارم، بند ۴۰.

۲- بیانیه جغرافیدانان دانشگاه تهران در مورد تحرکات مؤسسه نشنال جئوگرافیک در آذر ۸۳، خبرگزاری دانشجویان ایران، ایسنا.

مخصوصاً می نویسد که عربها بین خلیج عرب (بحر احمر) و خلیج فارس جای دارند^۱. این مطالب در کتاب های ۶۷ جلدی او درباره جغرافیای جهان روزگار خود و در کتاب « از ایندی تا ایبری » یا « از هند تا اسپانیا » به وفور یافت می شود .

کلودیوس پتوله ماوس (Claudius ptolemaeus) یا بطلمیوس معروف که بزرگترین عالم هیأت و جغرافیای قدیم است و در قرن دوم بعد از میلاد می زیست ، در کتاب بزرگی که در علم جغرافیا به زبان لاتین نوشته ، از این دریا به نام پرسیکوس سینوس (Persicus Sinus) یاد کرده که درست به معنی خلیج فارس است این اصطلاح در کتابهای لاتینی غالباً سینوس پرسیکوس (Sinus Persicus) آمده است^۲.

این جغرافیدان سرشناس حوزه علمی اسکندریه ، نخستین کسی است که اطلسی از دنیای پیشین دربرگیرنده ۳۶ نقشه از مناطق گوناگون جهان همراه با یک نقشه جهان تالیف کرده است. در این اطلس نقشه های ایران ، بین النهرین شبه جزیره عربستان دیده می شوند و بی هیچ ابهامی آب های جنوب ایران را « پرسیکوس سینوس » نامید . از آنجا که این نام برای اولین بار در منابع درست و معتبر تاریخی که غیر ایرانیان نوشته اند ، آمده است ، هیچ گونه شائبه نژادی در وضع آن و جود ندارد . چنان که یونانیان بودند که نخستین بار، سرزمین ایران را نیز «پارسه » و «پرسپولیس» یعنی شهر یا کشور پارسیان نامیدند .

ترجمه واژه سیوس پرسیکوس اندک اندک از زبان لاتین به همه زبان های زنده دنیا را یافت و همه کشورها و تمامی تاریخ دانان و جغرافیانگاران بزرگ جهان خلیج فارس را به این نام می شناسند^۳. درنمایشگاهی که دردیماه درتالار هرمز درزمینه نقشه های کهن خلیج فارس برگزار شده بود . نقشه ای کوچک از ترسیم بطلمیوس تحت عنوان نقشه های جهان نمای کاسما گرافیا به نمایش گذاشته

^۱-Geographie de stabon, traduction du gree enfrancais , paris , ۱۸۰۵, Deuxieme , p. ۳۵۷-۳۶۲.

^۲-A history of ancient Geogrpby , Vol . ۲, Map qf the world , p . ۵۷۸ .

^۳- قسمتی از بیانیه جغرافیدانان دانشگاه تهران ، ایسنا

شده بود که در قرن ۱۶ میلادی در باسل به زبان آلمانی قدیم به چاپ رسیده است که اصل آن کننده کاری روی چوب بوده است. داخل نقشه که بازگو کننده قسمتی از آسیا در قرن ۱۶ میلادی است، خلیجی مستطیل شکل وجود دارد که نامش **Sinus persicus** است^۱. به علاوه در کتابهای جغرافیایی لاتین خلیج فارس را «ماره پرسیکرم» (**Persicum Mare**) یعنی دریای پارس نیز نوشته اند.

کوین توس کورسیوس روفوس (**Rufus QUINTUS curtius**) مورخ رومی که در قرن اول میلادی می زیست و در تاریخ اسکندر تحقیقات جامعی دارد این خلیج را به زبان لاتین «آکوواروم پرسیکو» (**Aquarum Persico**) به معنی آبگیر پارس خوانده است^۲.

اصطلاح لاتینی «سینوس پرسیکوس» در دیگر زبانهای زنده جهان ترجمه گردیده و همه ملل این دریای ایرانی را به زبان خود خلیج فارس گویند، چنان که به زبان فرانسه **Golfe Persque** و به انگلیسی **Persian Gulf** و به آلمانی **Persischer Golf** و به ایتالیایی **Golfo Persico** و به روسی **Persidskizaliv** و به ژاپنی **Perusha Wan** و به ترکی **Farsi Korfozi** و به زبان ارمنی **Parsiststs Dts** آمده که در همه آنها نام «پارس» وجود دارد.

اساساً فراوانی استفاده از یک نام طی قرن های متمادی و به طور پی در پی، حاکی از مقبولیت آن نام در طی تاریخ دارد. خلیج فارس نامی است که در طول تاریخ به رغم حضور بیگانگانی که برای تجارت، سیاحت، سیاست و... به این خلیج می آمدند، بدون هیچ تغییری مورد استفاده واقع می شد. مثلاً نویسندگان یونانی چون «کتزیاس» (۴۴۵-۳۸۰ پ. م) «گزنفون» (۴۳۰-۳۵۲ پ. م) به این دریا نام «پرس» و به سرزمین ایران «پارسه» و پرسپولیس میگفتند. "دیسارکوس" (۳۲۵-۲۸۵ پ. م) در نقشه جهان نمای خود خلیج فارس و خلیج عربی (دریای سرخ) را به روشنی نشان داده است. «هیپارکوس»، دانشمند و جغرافی نگار (سده دو پ. م)، از درخشانترین نقشه نگاران زمان خود، در

۱- کریمی، امید، شهادت بطلمیوس بر اسم خلیج فارس، روزنامه همشهری، ایران شهر، شماره ۳۵۸۹، سال ۱۳۸۳، ص ۱۵

۲- Historyd , Alexandre legrand par Qvinte . Corca

آثار و نقشه جهان نمای خود، هم خلیج فارس و هم خلیج فارس عربی را آشکارا مشخص کرده است. «پوزیدونیوس» (فیلسوف و جغرافی نگار سوری الاصل) در کتاب «اوسئانوس» خود که آگاهی های بسیاری درباره ی سرزمین ها و دریا های گوناگون ارائه نموده است. از خلیج فارس به روشنی یاد کرده است. «اراتوستن سرنانی» (حدود ۲۷۶ - ۱۹۴ پ. م) جغرافی نگار بزرگ که زمانی ریاست کتابخانه اسکندریه را بر عهده داشت، در همه آثارش به روشنی از نامهای خلیج فارس و خلیج عرب (دریای سرخ) یاد نموده است^۱. نخستین سند جغرافیای جهان، نقشه ای است که حدود ۲ هزار و ۵۰۰ سال پیش «اراتوستن» کشیده است. این نقشه، به عنوان یک سند معتبر بین المللی هم اکنون زینت بخش تالار اصلی سازمان ملل است. در این نقشه، حد غربی جهان از نگاه اراتوستن اروپاست، حد شمالی آن قفقاز، خزر و آن سوتر بیابان های یخزده آسیای مرکزی، حد شرقی آن رود سند است و همه حد جنوبی از منتهی الیه جنوب غربی جهان ذهنی اراتوستن تا ملتقای جنوب شرقی آن، فقط یک نام دارد: خلیج فارس. دقیقاً به همین نام، نه یک کلمه کمتر، و نه یک کلمه بیشتر. به واقع در نگاه نخستین جغرافیدانان تاریخ و در نخستین سند جغرافیایی بشر در آن زمان اصلاً در جنوب خلیج فارس چیز قابل ذکری برای ثبت وجود نداشته است^۲. همچنین «استرابو» (strabo) که مقارن با میلاد مسیح میزیست و به پدر جغرافیا معروف است در نقشه ها و متون خود را دریای پارس یاد کرده است.

نتیجه گیری و توصیه ها

اسامی جغرافیایی بر اساس زمینه های فرهنگی و تاریخی و در طول زمان شکل می گیرد و تثبیت می شوند. در واقع اسامی جغرافیایی بر اساس ملاحظات سیاسی و نژادی به وجود نمی آیند که به واسطه این ملاحظات تغییر کنند. با مطالعه تاریخچه نامگذاری نام خلیج فارس سال های قبل از میلاد

۱- نامه جغرافیدانان دانشگاه تهران به نشر نشنال جئوگرافیک، ایسنا.

۲- کرمی، ناصر، این خلیج ماست، روزنامه همشهری، شماره ۳۵۶۳، آذر ۸۳، ص ۱۶.

و با توجه به اسناد و نقشه‌ها و نوشته‌های ایرانیان و یونانیان متوجه می‌شویم که نام خلیج فارس از ۲۵۰۰ سال قبل از میلاد تا حکومت هخامنشیان و قبل از ظهور اسلام در همه نقشه‌ها و نوشته‌ها به همین نام آمده است و با بنیادها و نمادهای فرهنگی منطقه و سرزمین ایران پیوند تاریخی پیدا کرده است به همین علت توصیه می‌گردد که نهادهای فرهنگی، علمی و پژوهشی و دانشگاه‌ها و همچنین نشریات علمی- فرهنگی با استفاده از نقطه نظرات نخبگان و اساتید فعالیت خود را در این زمینه بیش از پیش بیشتر کرده تا ضمن آگاهی نسل‌های امروز به واقعیات، در تقویت اتحاد و همبستگی و بیداری ایرانیان از یکطرف موثر و هم به عنوان یک مکانیسم موثر در برابر تهدیدات و اقدامات خارجی‌ان به اعراب تاثیر داشته باشد.

منابع و مآخذ

۱- بیانیه جغرافیدانان دانشگاه تهران در مورد تحرکات مؤسسه جئوگرافیک در آذر ۱۳۸۳، خبرگزاری دانشجویان ایران، ایسنا.

۲- جنیدی، فریدون، دریای پارس در اوستا و نوشته‌های پهلوی و شاهنامه، ماهنامه ایران مهر، ۱۳۸۳

۳- کرمی، ناصر، این خلیج ماست، روزنامه همشهری، شماره ۳۵۶۳، آذر ۱۳۸۳.

۴- کریمی، امید، شهادت بطلمیوس بر اسم خلیج فارس، روزنامه همشهری، ایران شهر، شماره ۳۵۸۹، ۱۳۸۳.

۵- طباطبائی، سید محمد، خلیج همیشه فارس، روزنامه همشهری، شماره ۳۶، دی ۱۳۸۳.

۶- مجتهدزاده، پیروز، سخنرانی در همایش انجمن جغرافیا دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری، مورخ آذر ۱۳۸۳، تحت عنوان: تحول در مفهوم ژئوپلیتیک در قرن ۲۱ با تاکید بر تحولات خاور میانه، آذر ۱۳۸۳،

۷- مجتهدزاده، پیروز، کشورها و مرزها، انتشارات عطایی، ۱۳۷۹.

۸- مجتهدزاده، پیروز، نام خلیج فارس در ازنای تاریخ، مرکز مطالعات و تحقیقات دفاعی نیروی دریایی، تهران، ۱۳۸۳.

۹-Atlas histororique . lantiquetie corte , II , PRESSES

universitaire paris ۱۹۵۵

۱۰- Historyd , Alexandre legrand par Qvinte . Corca

۱۱-Geographie de stabon, traduction du gree enfrancais , paris ,

۱۸۰۵, Deuxieme , p. ۳۵۷-۳۶۲.

۱۲- A history of ancient Geogrphy , Vol . ۲, Map qf the world ,

p.۵۷۸.

مشخصات و سوابق نویسندگان:

۱- محمد علی رجائی، مدرس گروه جغرافیای دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرری - مدرک کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، سن ۳۶ سال، مسئول برگزاری چند همایش در سطح منطقه و دانشگاه از جمله همایش نقش **IT** در ساختار دولت و شهر الکترونیک با همکاری سازمان نقشه برداری کشور، همایش ژئوپلیتیک خلیج فارس و همایش زلزله بم، همایش بزرگداشت پیشکسوتان جغرافیا

ارائه مقاله در دو همایش بین المللی: کنگره بین المللی نهضت نرم افزار و آزاد اندیشی - همایش بین المللی شهرهای جدید

ارائه مقاله در چند همایش ملی و منطقه ای مانند:

- همایش ملی ساماندهی عشایری ایران - همایش زیست محیطی و گردشگری ایران ما
ارائه مقاله به ده‌ها همایش سراسری اساتید و دانشجویان کشور در دانشگاه‌ها و دیگر مراکز و چند همایش باشگاه پژوهشگران جوان

چاپ چند مقاله در نشریات کشوری. مشارکت در چند طرح تحقیقاتی علمی

سوابق: مدیر مسئول و صاحب امتیاز ۲ نشریه علمی - تخصصی جغرافیایی: (بادیه)، گروه جغرافیا و

(پویش) (انجمن جغرافیا) - مسئول انجمن جغرافیای واحد شهر ری

آدرس: تهران - اتوبان تهران - قم، دانشکده تحصیلات تکمیلی جغرافیا مجتمع دانشگاهی یادگار امام، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری، انجمن جغرافیا

تلفن: ۰۹۱۳۱۰۶۱۲۰۳ - ۰۲۱ - ۵۵۲۷۷۹۲۲

۲- پروانه زیویار، استاد گروه دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری، دانشجوی دکترا در رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری و عضو هیات دانشگاه، سن ۴۲ سال

سوابق: مدیر گروه جغرافیای انسانی و طبیعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری

عضو هیأت تحریریه نشریات بادیه و پویش دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرری

مسئولیت در چند همایش علمی در سطح ملی کشوری ملی و دانشگاهی از جمله همایش نقش **IT** در ساختار دولت و شهر الکترونیک یا همکاری سازمان نقشه برداری کشوری، همایش ژئوپلیتیک خلیج فارس، همایش زلزله بم، همایش بزرگداشت پیشکسوتان جغرافیا - ارائه مقاله به چند همایش ملی، سراسری ایران - چاپ ۲ مقاله در نشریات تخصصی کشور

آدرس: تهران - اتوبان تهران - قم، دانشکده تحصیلات تکمیلی جغرافیا مجتمع دانشگاهی یادگار امام، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری، انجمن جغرافیا

تلفن: ۰۹۱۲ ۲۱۲۲۲۳۶ - ۵۵۳۷۷۹۲۲ - ۰۲۱